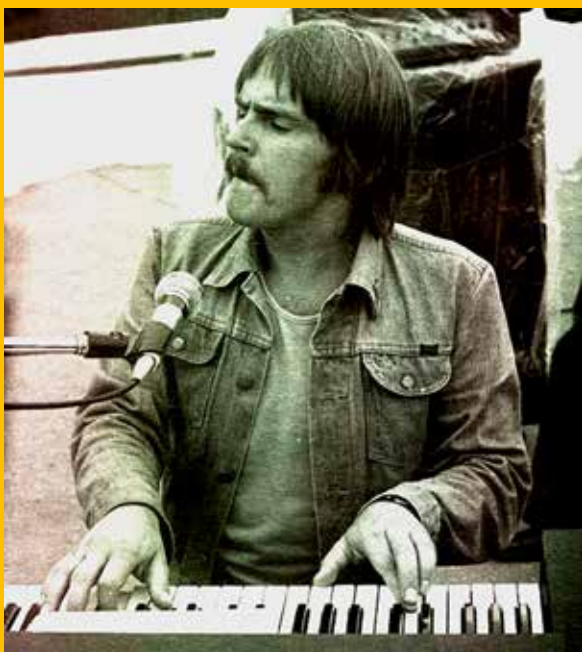

Dobře to dopadlo – populární hudba v česko-slovenském manželství

3. díl — Oddělené účty, šťastný rozvod a staronové flirtování. 70.—90. léta.

TEXT: ALEŠ OPEKAR

Modus, live na festivalu Pezínok, Ján Lehotský, 1976

Konsolidace probíhala ve federálních liniích. Český a slovenský popový showbiznis žil dál, ale v jasně daných mantinelech a zúženém manévrovacím prostoru a za cenu více či méně uctivého hlubokosklonu vůči vládnoucí garnituře a jejím představitelům v agenturách, gramofirmách, rozhlasu i televizi. Je snadné odsoudit šmahem jeho představitele jako normalizační přitakávače a kašpárky, ale jejich volba – mít v nejlepším věku mezi dvaceti a třiceti lety vysněnou práci, úspěch, obdiv, peníze, a teď to všechno zahodit a chodit na osm hodin do práce, pokud nějaká bude – byla nezáviděníhodná.

Na počátku 70. let zaplavila scénu plejáda nových jmen, která ovšem – až na opravdu zřídka výjimky – i přes značnou podporu a odrazové můstky v podobě festivalů Intertalent či Mladá píseň Jihlava po sobě zanechala jen několik singlů a nahrávek na zapomenutých samplech a zapadla. Elity etablované v 60. letech pokračovaly v rozdělané práci, některé si dobře rozehrály partie ve spřátelených zemích (NDR, Polsko), ve výjimečných případech i v kapitalistické cizině. Co se ale změnilo, byly jejich písně. Český pop upadl do šedi a průměru, snaha nenarazit se odrážela především v textech, buď dokonale banálních, nebo pomocí svatých a nenapadnutelných slov jako matka, štěstí, rodná země či klidný spánek dětí

Skupina F. Ringo Čecha, live v Nitře, Jiří Schelinger, cca 1977–78

Yo Yo band, shora dolů: R. Tesařík, J. Malik, O. Hejma, V. Tesařík, cca přelom 1980–81

Etc..., V. Mišík, O sochách mezi sochami, cca 1981

Pražský výběr, M. Pavlíček, V. Čok, J. Hrubeš, M. Kocáb, cca 1981–82

přítakávajících radostnému životu v zemi jen mírně omezených možností. A kontakt s děním ve světě? Vzdor tradovaným mýtům o geniálních tuzemských skladatelích chrlících skvostné písně jak na běžícím pásu (posilovaným ve chvílích, kdy se některý z nich odebere na věčnost) tvořily většinu velkých hitů té dekády coververze zahraničních šlágrů s českými texty, přebírané ve velkém díky velkorysému kašlání na autorská práva. Příklad: když Les Humphries Singers, populární západoněmecký soubor první půlky 70. let, vydal singl *Mexico* (*Mexikóo-óoo*, pamatujete?), vznikly v Československu varianty se třemi různými klipy – Eva Pilarová, skupina Komety s triem Achill, Zachar, Bolek a na Slovensku Orchester Gustáva Offermanna.

Popularita Nadi Urbánkové (Zlatá slavnice 1972–1976) a Hany Zagorové (dtto 1977–1985) byla posledním ohlaselem vlivu Semaforu na českou popovou scénu. Strukturální a mocenská mapa pop-music se proměnila. Éru divadel malých forem nahradily agenturní „operační

jednotky“ malých doprovodných skupin více či méně prominentního zpěváka, vedené organizačně zdatným bossem s adekvátně dlouhými prsty a schopností vytvořit kolem své zlaté akcie personálně proměnlivou stáj různých pěveckých typů pro různé typy publika, napíchnout se na lepší nebo alespoň zdatné skladatele a textaře a vytvořit pro své ovečky potřebný manévrovací prostor v médiích: Ladislav Štáidl s Karlem Gottem, František Janeček, Karel Vágner, Petr Hannig, F. R. Čech, Olympic, Jiří Brabec. Nejvýkonnější aktéři téhle hry na kapitalistický showbiznys v mantinelech reálného

Olympic, zleva: L. Broum, P. Janda, M. Berka, P. Hejduk, přelom 1981–82

Tučňáci, Michal Tučný, 1982

Nerez, zleva: Zdeněk Vřešťál, Vladimír Vytiska, Zuzana Navarová, Vit Sázavský, 1985

Elán, baskytarista a zpěvák Jozef Ráž, cca 1986–87

Indigo, zpěvák Peter Nagy, 1988

socialismu položili základ klanového systému, opřeného o dobré vztahy s mocipány, fungujícího až do listopadu 1989.

Na periferii tohoto světa si své nemalé radosti užívali protagonisté a fanoušci žánrů, pro které zbyla kategorie „menšinová“: jazz a jazz rock, rock a jeho nová vlna, folk i folk rock přežívaly v zóně oficiální, alternativní neboli šedé i v té undergroundové, odkud již cesta většinou nevedla jinam než před komunistický soudní tribunál.

Frontální útok na zavedené pořádky přišel v půli první poloviny desetiletí ze Slovenska. Tamější scéna se od 70. let vyvíjela liberálněji než česká. Rozvinul se zde zvukově i vizuálně svěžejší, nezamídrákováný pop s rockovými prvky: Modus, Žbirka, Gombitová, Elán, Nagy, Team, Banket.

Komunistický režim cítil v populární hudbě důležitou společenskou sílu ovlivňující národ a měl pravdu. Sotva zdecimoval

Marta Kubišová, 1989

Petr Skoumal, 1989

Pavel Bobek, 1992

Lucie Bílá, 1992

Spirituál kvintet, 1989

underground, vznikla Charta 77, sotva inicioval anti-chartu, vzedmula se nová vlna rocku. Jakmile zašlapal Jazzovou sekci, sesypala se na něj kritika ze zahraničí. Z rukou se mu vymkl i festival Rockfest, který se dokonce prostřednictvím svazáků pokoušel sám pořádat. Byli to často právě pop muzikanti, kteří „zlobili“, propašovali na pódium spiklenecké komentáře, iniciovali či podepisovali petice a pak hráli na demonstracích.

Tři roky nového společného státu po listopadu 1989, vyplněné bojem o pomlčku a podobu federálního dvojdomku, skončily rozvodovým řízením. Emotivním, ale řekněme si na rovinu – mohlo to dopadnout hůř: „Vždycky jsem si přál bydlet doma a vydělávat v zahraničí,“ liboval si s patřičnou dávkou ironie Richard Müller na jednom z pražských koncertů v roce 1993.

Na obou národních frontách začala vznikat soukromá hudební vydavatelství, soukromé koncertní agentury, soukromá rádia, hudební časopisy, kluby, bulvární tisk.

Ale netrvalo to dlouho a Česko a Slovensko znovu začaly společně hledat talent, superstar či influence-ra, mít společné stánky na veletrzích a vůbec. Jako by se to společně nějak lépe táhlo. Nebo ne? ☒

POZNÁMKA: Třídílná stať, jejíž třetí závěrečnou část přináší toto číslo, vznikla na základě doprovodného textu stejnojmenné výstavy Popmusea, konané v KC Kaštan 15. 10 2018 – 28. 2. 2019, na kterém se vedle Aleše Opekara podíleli Radek Diestler a Petr Hrabalik.